

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

V letošním říjnu na setkání Demokratického klubu zazněla témata hodnot, které vyznávali zakladatelé našeho státu, resp. Československa, osudy mužů října, parlamentní demokracii, republikánské zřízení, mezinárodní garance nově vzniklého státu, právní řešení soužití obyvatelstva, Čechů, Slováků a národnostních menšin, z nichž nejsilnější po početní i hospodářské stránce byla německá menšina. Ve vystoupení byl věnován prostor také vývoji v Československu po druhé světové válce a s nástupem komunistické totality. Prezentována byla také otázka územního členění Československa, osud Podkarpatské Rusi. Pavel Černý taktéž prezentoval svoji publikaci Muži 28. října 1918, která vyšla minulý rok u příležitosti výročí 100 let od založení Československa spolu s kolekcí zlatých pamětních medailí mužů října. Více se můžete dozvědět na www.muzirijna.cz. Z knihy vybíráme následující pasáž z úvodu. „Píše se rok 1918 a čtyřletou vyčerpávající válkou jsou rakouská vojska citelně závislá na zásobování a vývozu potravin z Čech. Tuto kartu využila Zemská hospodářská rada pod vedením Antonína Švehly, která se snažila zatajit císařské monarchii stav zásob a udržet doma co největší množství. V reakci na tuto krizovou situaci byla vyhlášena Socialistickou radou již na 14. října 1918 generální stávkou a v městě Písek byl rozšířen leták vyhláškující vznik republiky. Během převratu byly strhány symboly mocnářství a ve městě zaválly trikolóry. Ještě téhož dne ale bylo vyhlášení republiky odloženo, revoluční dav se rozprchl a do města přišel oddíl uherských vojáků. Některé z vůdců Socialistické rady posléze zatkl. Díky tomu umírající monarchie vydržela dalších 14 dnů.

Bouřlivé akce české (československé) veřejnosti dosáhly faktického vrcholu 27. října 1918. Toho dne totiž Rakousko-Uhersko projevilo ochotu jednat o mírových podmínkách, které by ukončily první světovou válku. Tento razantní ústu-

pek rakouské císařské vlády si lidé v Praze vyložili jako konec monarchie a vyšli do ulic.

V ranních hodinách dne převratu a revoluce 28. října převzali Antonín Švehla a František Soukup jménem Národního výboru Obilní ústav, aby zabránili odvozu obilí na frontu. Následně se rozšířila zpráva o uznání podmínek míru Rakousko-Uherskem. Kolem 11. hodiny dopoledne na Václavském náměstí u sochy sv. Václava vystoupil spontánně z davu politik Isidor Zahradník a pronesl větu, která je považována za vyhlášení samostatného státu: „Jsme svobodní. Zde u stupňů pomníku českého knížete svatého Václava přísaháme, že chceme této svobody se státi hodnými, že ji chceme hájiti i svými životy.“

Do předsednictva Národního výboru byli zvoleni Vavro Šrobár, Alois Rašín, František Soukup, Antonín Švehla a Jiří Stříbrný. Již v podvečer Národní výbor vydal první zákon nového státu: O zřízení samostatného státu československého. Podpisy to zpečetila slavná říjnová pětice a Tomáš Garrigue Masaryk se díky tomuto impulsu chystal na návrat z nedobrovolného exilu.“

Pavel Černý, říjen 2019

I. PŘÍSPĚVKY

KONEČNĚ NADĚJE?

Mezi zprávami z našeho politického života se občas vyskytne taková, z níž se může čtenář či posluchač s veškerou opatrností radovat. Sem patří v těchto dnech informace o tom, že poslanci zvolení za některé politické strany navrhnou změnu volebního zákona, která umožní v parlamentních volbách i volbu korespondenční. Je to radost hořká, protože možnost tohoto způsobu volby existuje v parlamentních volbách již léta ve všech vyspělých demokraciích.

Návrh na přijetí klubového stanoviska v tomto smyslu mi byl z nejvyššího místa klubu již před léty vetován. S odůvodněním, že jednou jedna paní vnikla i za plentu, aby dohlédla na „správnou“ volbu manželovu. Je to argument neuvěřitelně hloupý: což by při korespondenční volbě zuřivá manželka přehled neměla? Hluboce jsem se styděl, že se nacházím v prostředí, kde může být něco takového z nejvyššího místa řečeno. Že se nemožností jiné než prezenční volby hrubě porušuje princip všeobecnosti voleb, to v Demokratickém (?) klubu nevadilo. Kvůli jedné hysterické osobě jsme se nepokusili o uplatnění ústavního principu všeobecnosti voleb. Nemohu v tom nevidět prognostickou kalkulaci, která, a to asi správně, soudí, že světu otevření lidé, kteří svou absencí ztrácejí možnost volit, by převážně nevolili tak, jak by si to přál nekompromisní zastávce prezenční volby disponující právem veta. U nás jsou výsledky velmi těsné, takže i odmítnutím hlasů nepřítomných lze leccos vytěžit.

Takže navrhuu přijetí klubového stanoviska, které jednoznačně podpoří možnost korespondenční volby, samozřejmě s povinností zabezpečit nedotknutelnost odevzdaných hlasů a jejich plnou inkluzi do volebních výsledků. Zároveň odmítám návrhy, které jsem v klubu také zaslechl, že by měla existovat volební povinnost. Mezi lidská práva musí patřit i právo nerozhodovat. Nemluvě o tom, že

lidé, kteří si nedokáží vybrat, by svým vynuceným hlasem jen kontaminovali volební výsledky. Kdo si nedokáže vybrat, má tuto možnost přenechat ostatním. Absenci u voleb, motivovanou nikoli leností, nýbrž nespokojeností s nabídkou, je třeba přijmout jakožto nejpocitivější řešení. Někdy si prostě nelze vybrat, a dokonce obvykle doporučovaný princip least evil, tj. nejmenšího zla, nefunguje.

Více než zajistit všeobecnost voleb jejich umožněním všem oprávněným voličům se zřejmě udělat nedá. Snad ještě by bylo žádoucí omezit trvání voleb na jeden den, samozřejmě po dostatečně dlouhou dobu. Není dobré připouštět možnost, že odevzdané hlasovací lístky budou mít v urně neklidný spánek.

Jsem si vědom, že ani zajištění všeobecné realizace volebního práva nezabezpečuje plné promítnutí vůle voličů do volebních výsledků. Ta je totiž, v závislosti na jejich vyspělosti, deformována masivní lživou propagandou, které se říká „fake news“. Najít účinný způsob boje proti nim je neskonale důležitější než úpravy volebního systému, o nichž se také někdy uvažuje.

Jan Friedlaender, říjen 2019

KRÁTKÉ JMÉNO NAŠÍ ZEMĚ: PODCEŇOVANÁ A NEPOCHOPENÁ SOUČÁST ČESKÉ STÁTNOSTI (2. část)

Výhodou krátkého jména Czechia je i to, že se nejedná o neologismus. Jméno Czechia původně pochází z latiny, podobně jako celá řada jmen států v angličtině s koncovkou -ia, včetně anglických jmen našich historických zemí (Bohemia, Moravia, Silesia). Archivní výzkum českého historika a diplomata Jiřího Šitlera doložil první použití jména Czechia v latinsky psané Kronice české Václava Hájka z Libočan v roce 1541. Václav Hájek z Libočan navrhl jméno Czechia v latině, protože mu vadily velmi rozdílné formy pojmenování českého státu a jeho občanů v latině (Boemia a Boemus) a v češtině (Česká země a Čech). Jeho návrh se uchytil a jméno Czechia tak začalo v latinských textech postupně nahrazovat do té doby používané latinské slovo Bohemia to té míry, že již na konci 16. století bylo použití slova Czechia v latině běžné (Šitler, 2017). Již v roce 1625 existuje důkaz o použití slova Czechian, vycházející ze slova Czechia, i v angličtině v jedné z nejstarších anglicky psaných podrobných encyklopedií světa *Mikrokosmos A little description of the great world*, jejímž autorem je Peter Heylyn (Heylyn, 1625).

Tyto skutečnosti v roce 1993 rozhodly ve prospěch národní standardizace krátkého jména Czechia v angličtině. Jinými slovy, o tom, že zeměpisným jménem naší země je Česko a jeho anglickým překladem je Czechia, bylo rozhodnuto odborníky zákonným postupem již v roce 1993. Tento výsledek národní standardizace nebyl nikdy zpochybněn. Naopak, Názvoslovnou komisí Českého úřadu zeměměřického a katastrálního byl opakovaně potvrzen. Z tohoto důvodu jakékoliv diskuse o formě a správnosti našeho krátkého jména a jeho překladu do angličtiny po roce 1993 byly a jsou bezpředmětné a zbytečné. K těmto diskusím bohužel velkou měrou přispěla neschopnost Ministerstva zahraničí výsledky národní standardizace našeho zeměpisného jména po dlouhých 23 let oficiálně oznámit

v OSN, a završit tím proces jeho standardizace na mezinárodní úrovni, ke které došlo až v roce 2016.

Proč systematicky nepoužíváme krátké jméno Czechia již od roku 1993?

Po standardizaci jména Czechia na jaře roku 1993 ministerstvo zahraničí doporučilo českým zastupitelským úřadům krátké jméno Czechia a jeho ekvivalenty v ostatních jazycích v zahraničí používat. Jméno Czechia se začalo používat například i při televizních přenosech mezinárodních sportovních soutěží. Toto období však mělo krátké trvání, protože jméno Česko a jeho anglický překlad Czechia se nelíbilo některým českým politikům, kteří v polovině roku 1993 zahájili cílenou instruktáž našich velvyslanectví, především ve Velké Británii a v USA, proti používání jména Czechia, a trvali na používání pouze formálního jména Czech Republic v angličtině. Jméno Czechia tak již během roku 1993 začalo mizet z veřejného prostoru a bylo nahrazováno formálním názvem the Czech Republic. Ve stejném duchu ministerstvo zahraničí nepožádalo o mezinárodní standardizaci krátkého jména Czechia a nenahlásilo ho do OSN ani po opakovaných žádostech ze strany OSN, aby tak učinilo. Nakonec došlo k zápisu Czech Republic (the) i do kolonky krátkého jména naší země v seznamu jmen zemí OSN, ačkoliv se o krátké (zeměpisné) jméno rozhodně nejedná.

Čeští politici odmítali a dodnes odmítají používat nejen jméno Czechia v angličtině (jedinou výjimkou je prezident Miloš Zeman), ale i krátké jméno Česko v češtině. Základním argumentem odpůrců používání jména Czechia a Česko je, že se jim nelíbí, tj. nejsou na ně zvyklí. V tomto subjektivním názoru na slovo Česko je od začátku silně podporoval i prezident Václav Havel, který v prvních Hovorech z Lán 11. března 1990 prohlásil: „Slovensko je země, ale nevím, co je Česko... Znam to slovo z pokleslé exilové žurnalistiky. V dopisech čtenářů po mně lezli slimáci, když mé oko padlo na tento výraz.“ (Havel, 1990). Podobně se vyjádřil i v roce 1998: „Trošku po mně lezou slimáci, kdykoli to slovo čtu nebo slyším. Budu poslední, kdo slovo Česko začne užívat.“ (Čizmarová 2016: 11). Z pohledu diskurzní analýzy tak Václav Havel ovlivnil společenskou normu určující, co jsou přijatelné hranice řeči o krátkém jméně naší země (tj. že krátké jméno Česko je nepřijatelné) a z pozice prezidenta státu měl jeho subjektivní a nesprávný názor obrovský dlouhodobý negativní dopad na používání krátkého jména našeho státu jak v češtině, tak i v angličtině. Václav Havel tak nastavil jeden z parametrů politického diskurzu v české politice, kterého se čeští politici houževnatě drží dodnes. Je zajímavé, že na sklonku života Václav Havel jméno Česko vzal na milost a prokazatelně ho i sám použil (Čizmarová 2016: 11). V češtině měl nepsaný zákaz používání slova Česko za důsledek lavinové šíření nesprávného a nevhodného jména Čechy pro celý stát v devadesátých letech minulého století, například v denním tisku. V běžném mluveném jazyce je používání jména Čechy pro celý stát, místo správného jména Česko, běžné dodnes.

V angličtině bylo a je jedním z důsledků lpění na používání formálního jména státu za všech okolností, tj. i tam, kde pro ostatní země běžně používáme jména

krátká, zkracování našeho formálního jména do jazykově nesprávných komolenin, například Czech, Czech R., Czech Rep., Czech rep., Rep. Czech, Republic CZ, CR apod., jak samotnými Čechy, tak cizinci. Zkracování formálního jména bylo a je jasným důkazem nutnosti a praktičnosti krátkého jména. Mělo by se však používat krátké jméno jazykově i obsahově správné, jak v češtině (tj. ne Čechy, ale Česko), tak v angličtině (tj. ne různé jazykově chybné komoleniny typu Czech nebo obsahově nesprávné Bohemia, ale Czechia). V této souvislosti je zajímavé, že různé komoleniny a obzvlácky vznikající nevhodným zkracováním formálního jména nikomu v Česku příliš nevadily a stále nevadí. Vždyť i český prezident má na svých oficiálních webových stránkách uvedeno „President of the CR“, přičemž CR je podle mezinárodního standardu ISO 3166 značkou Kostariky a ne Česka. Toto zkracování a komolení formálního jména the Czech Republic nakonec přesvědčilo Ministerstvo zahraničí o nutnosti mezinárodní standardizace našeho krátkého jména v angličtině v roce 2016.

Proč jméno Czechia nadále odmítáme a raději dál komolíme formální jméno Czech Republic?

Mnohým lidem však z různých subjektivních důvodů vadí používání mezinárodně standardizovaného a jazykově správného jména Česko a jeho anglického překladu Czechia. Dá se to jednoduše vysvětlit (zlo)zvykem nadužívání našeho jména formálního tam, kam nepatří a kde pro ostatní státy zcela přirozeně používáme jejich jména krátká (zeměpisná). Nezvyk, či zlozvyk, potom mnozí zaměňují za subjektivní pocit, že se jim jména Česko a Czechia „nelíbí“, a proto je nevhodné je používat. Používání jmen států se však neřídí subjektivními pocity, ale národní a mezinárodní standardizací. Výsledkem naší neochoty správně krátké jméno používat je pokračování komolení našeho jména v angličtině chybným zkracováním jména formálního a jeden marketingový neúspěch za druhým při propagaci naší země v zahraničí. Náš stát, tj. státní úředníci, jméno Czechia v angličtině odmítají používat ze zcela iracionálních důvodů (stejně jako jméno Česko v češtině), které se dají shrnout třemi slovy: neznalost, neodbornost a zlozvyk. Vláda, která mezinárodní standardizaci jména Czechia schválila 2. května 2016, neudělala téměř nic pro to, aby krátké jméno začaly státní instituce používat v angličtině tam, kde ostatní státy svá krátká jména běžně používají. Naopak, přestože čeští i zahraniční marketingoví odborníci od roku 1993 jednoznačně preferují krátké jméno Czechia pro marketingové účely, česká ministerstva a vláda po roce 2016 přichází s novými marketingovými kampaněmi, které krátké jméno nepoužívají. Posledním příkladem je kampaň „Czech Republic: The country for the future“ se kterou vláda přišla v roce 2019, a ve které opět vědomě odmítla použít krátké jméno naší země se zdůvodněním, že se jméno Czechia ve světě neujalo. Dalším příkladem je výstava EXPO 2020 v Dubai, kde se budeme opět prezentovat jako Czech Republic, přestože téměř všichni ostatní účastníci se budou, jako vždy, prezentovat svými jmény zeměpisnými. Naše vláda pravděpodobně naivně a mylně předpokládala, že se jméno Czechia po jeho mezinárodní standardizaci bude ve světě lavinovitě šířit bez toho, aby ho sám český stát začal používat, ale i za situace, kdy český stát a jeho instituce se často snaží šíření jména

Czechia v zahraničí aktivně bránit. Jak se však může jméno státu v zahraničí rychle ujmout, když ho vlastní stát odmítá používat? Snad jedinou výjimkou v tomto státním zmaru je nahlášení našeho mezinárodně standardizovaného krátkého jména do Evropské unie Ministerstvem zahraničí v září 2018 (výsledek velkého tlaku více než dva roky po jeho mezinárodní standardizaci v OSN).

Petr Pavlínek, září 2019 (pokračování příště)

ZE SRDCE A KAMENE

Antonín Švehla stál u zrodu našeho státu, spoluvytvářel první ústavu, zákony, podílel se na pozemkové reformě a rozvíjel masarykovské Československo v počátcích první republiky. Až po jeho předčasné smrti v roce 1933 se ukázalo, jak obrovský respekt a úctu vzbuzoval. Lidé spontánně sami od sebe začali vysazovat stovky památných lip a sadů k jeho počtě, postavili stovky pomníků, bust, soch a mohyl, pojmenovali po něm nespočet ulic, náměstí, domů, škol, nábřeží, sadů, parků nebo mostů, stejně jako jezdecký pluk, junáky, sportovní stadion, parník nebo dokonce slovenskou vesnici Švehlovo. Tato kniha zachycuje alespoň část z obrovského množství poct, které lidé složili jednomu z nejvýraznějších politiků novodobé historie našeho státu, a rovněž hovoří o množství hrdinských činů spojených s následným ukrýváním pomníků. Některé pomníky měly velmi pestré osudy, které byly spjaty s nacistickou a komunistickou totalitou a snahou těchto režimů Antonína Švehlu a jeho památku vymazat. Kniha čítá 180 kamenných připomenutí státníka Antonína Švehly po celé České republice. Podařilo se najít pomníky také v Polsku, na Slovensku, na Ukrajině, ve Francii a v Anglii. Kniha vyšla s laskavou podporou MČ Praha 15 k příležitosti 145. výročí narození Antonína Švehly (15. 4. 1873), 85. výročí jeho úmrtí (12. 12. 1933), k 100. výročí vzniku Československé republiky a 950. výročí první písemné zprávy o Hostivaři.

Knihu lze zakoupit na Úřadě městské části Praha 15, v recepci za 250,- Kč.

Pavel Černý, říjen 2019; Busta A. Švehly v Národním zemědělském muzeu, foto J. Nováková

Ze setkání k poctě A. Švehly 25. října 2019, foto SAS

KULATÝ STŮL LADISLAV KAREL FEIERABEND

Ve čtvrtek dne 31. 10. uspořádala Družstevní Asociace ČR ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů ČR kulatý stůl renomovaných odborníků k výjimečné osobnosti českého družstevnictví, Ladislava Karla Feierabenda, ministra zemědělství a dlouholetého vrchního ředitele Kooperativy (obchodního ústředí hospodářských družstev). Setkání se zúčastnil také kolega Ondřej Wagner z Demokratického klubu.

Na akci s bohatou účastí byly připomenuty zásluhy L. K. Feierabenda o družstevnictví první republiky a také jeho život v exilu, kdy opouštěl svoji vlast před nacistickou a posléze komunistickou totalitou. L. K. Feierabend je autorem řady odborných prací s tematikou zemědělského družstevnictví a rozsáhlých pamětí na události z období let 1938 až 1950. Historik PhDr. Jaroslav Rokoský, PhD., charakterizoval L. K. Feierabenda jako agrárníka a džentlmena své doby. Historik Mgr. Jiří Urban, PhD., se věnoval otázkám kolektivizace a historik Mgr. Martin Tichý pohovořil o útěku L. K. Feierabenda po Labi do západního Německa. V závěrečné části vystoupila známá ekonomka, doc. Ing. Ilona Švihlíková, PhD., z organizace Alternativa Zdola, která srovnala tehdejší a dnešní stav družstev v ČR

a zdůraznila družstevnictví jako životaschopnou konkurenční alternativu běžného živnostenského či korporátního podnikání. Na akci byli přítomni zástupci či členové členských svazů DAČR (ZSČR, SČMSD, SČMVD). Na závěr akce proběhla živá diskuse mezi hosty.

Celá akce se natáčela na video, které bylo poskytnuto rodině L. K. Feierabenda, respektive jeho potomkům.

Pavel Černý, říjen 2019

Z DOPISU KOL. JIŘÍHO DIAMANTA

O kol. Diamantovi jsme se zmínili v Dk-Dialogu 1/2019, s. 14. Poslal nám dopis, že již dříve oznámil, že byl s lítostí nucen zrušit členství v Demokratickém klubu z důvodu věku a zdravotního stavu. Sdělili jsme mu v otevřeném dopisu, že ho ze závažných důvodů nadále považujeme za svého člena (tamtéž). Obdrželi jsme od něho odpověď, ze které vyjímáme nejpodstatnější část: „... dopis a Dk-Dialogy mne velmi potěšily. Jsem vděčný za prodloužené členství v Demokratickém klubu. Mám silný vztah k České republice, ze které jsem s rodinou odešel kvůli opakovaným výsledkům StB. S napětím sleduji dění v mé vlasti, kterou ze zdravotních důvodů už nemohu navštěvovat. Myslím, že ČR by se měla více přiklonit k západní Evropě, aby nebyla více řazena k východu. Důležitá je obrana státu a členství v EU a v NATO. Budu rád, když mi pošlete nová čísla Dialogu.“ V dalším se věnoval problematice Izraele, jeho vzniku na základě podpory většiny států OSN v roce 1947; samostatnost státu Izrael byla vyhlášena 14. května 1948 na části území Palestiny. Od té doby již více než 70 let dochází k vážným střetům mezi Židy a Araby, bohužel není vidět žádné řešení a situace židovského státu je ohrožena.

V dalším vyslovuje kol. Diamant členům Klubu přání dobrého zdraví a hodně aktivity ve prospěch demokracie a oznamuje, že posílá 50 Euro.

Vážený kolego, děkujeme touto cestou za dopis i příspěvek, který jsme nečekali. Velmi si vážíme Vašeho vlasteneckého cítění i rad, kterými se budeme řídit. Pokud jde o situaci Izraele, kterou sledujeme, přejeme si, aby byl konflikt vyřešen demokraticky oboustranným kompromisem bez dalších bojových střetů. Považujeme Vás nadále nejen za člena Demokratického klubu, ale i za občana České republiky. Podle našeho názoru by zbavení českého občanství z politických důvodů mělo být prohlášeno za nulitní od jeho vydání. Přejeme Vám i Vaši rodině hodně zdraví a rodinnou pohodu.

Výkonná rada Dk , listopad 2019

KDO JE KDO z Demokratického klubu (52)

Vepřek Jaromír, Doc., Ing., CSc. (nar. 29. 7. 1927 v Lipníku nad Bečvou), ekonom; rodné jméno Šiška; otec MUDr. Josef Šiška (1887-1933), praktický lékař; matka Otilie Vepřeková, ovd. Šišková, roz. Sehnalová (1893-1985), v domácnos-

ti; matka se za dva roky po úmrtí svého manžela provdala za Františka Vepřeka (1883-1954), podnikatele (pila a velkoobchod s dřívím), který později Jaromíra a jeho o 6 let staršího bratra Josefa adoptoval; manželka PhMr. a RNDr. Alena Vepřeková, CSc., roz. Jonášová (1929–2016), farmaceutický výzkum; děti: MUDr. Pavel Vepřek (1953), organizace a řízení zdravotnictví, Ing. Věra Horová (1954), programátorka; vnuci a vnučky: Ing. Jan Hora (1980), systémový programátor, Mgr. Michaela Veselá (1980), psychologka a speciální pedagožka, Ing. Matouš Hora (1981), systémový programátor, MUDr. Gabriela Vojtěchová (1982), internistka; právnickí a právnické: Rozárka Veselá (2008), Matouš Veselý (2010), Adélka Horová (2010), František Veselý (2012), Karel Hora (2013), Zora Vojtěchová (2013), Zuzana Horová (2015), Vilma Vojtěchová (2015), Žofie Horová (2015), Kateřina Horová (2017).

NYNÍ: Od r. 1996 v důchodu; jako důchodce ještě v letech 1996 – 2007 částečný úvazek v Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ), přednášky z ekonomiky a organizace zdravotnictví - **ST:** Po studiu na reálce následuje v letech 1946–1950 studium na Vysoké škole obchodní (VŠO), která byla po komunistickém převratu přejmenována na Vysokou školu věd hospodářských (VŠVH); studium na reálce bylo od září 1944 do května 1945 přerušeno totálním nasazením v Technische Nothilfe v Brně (odklizení trosk po náletech v Líšni a v Brně, kopání krytů) - **KRÉDO:** Pravda zvítězí nad lží jen tehdy, když bude silnější než lež; zachovávat míru ve věcech a vidět věci v souvislostech; přílišná specializace může bránit pochopit celek jako multistrukturovaný systém - **ZÁJMY:** Systémová teorie a systémové přístupy, řešení problémů špatně (nedostatečně) definovaných systémů, vazby ekonomiky na okolí (k politice, sociologii, psychologii, životnímu prostředí, zdravotnímu stavu populace, atd.); mimoprofesionální zájmy: dříve turistika, cestování, později manuální práce na chalupě (práce se dřevem); stále hudba, literatura, politika - **P:** Po ukončení vysokoškolského studia, vzhledem ke kádrovému profilu, zprvu potíže se získáním vhodného zaměstnání; v letech 1951-1952 pracoval ve SNTL jako odborný redaktor časopisu Chemický průmysl, od září 1952 do května 1957 pracoval zprvu jako pedagogický, později jako odborný asistent na katedře Ekonomiky a organizace chemického průmyslu na FEI ČVUT; vzhledem k tomu, že odmítl členství v KSČ, mu bylo sděleno, že nemůže předpokládat, že by se mohl na fakultě habilitovat; proto z fakulty, po absolvování vojenské katedry (jako mladý asistent to mohl absolvovat se studenty) odešel a od května 1957 do konce roku 1966 pracoval ve VÚTE CHP zprvu jako řadový pracovník, později jako vedoucí oddělení Operační analýzy a ke konci jako vedoucí odboru Organizace, řízení a operační analýzy; v roce 1960 obhájil kandidátskou disertační práci v oboru ekonomika a řízení chemického průmyslu; v ústavu se začal intenzivně zabývat problematikou využití matematiky v ekonomice; zprvu to byla konstrukce strukturálních modelů (modely input-output); ústav tehdy patřil v ČSSR mezi prvá pracoviště, která si instalovala počítač (zprvu URAL 1); byl zkonstruován strukturální model československého chemického průmyslu o rozměrech strukturální matice 400x400, což byl první model tohoto typu u nás; později byly konstruovány a v podnicích aplikovány modely lineárního programování a další modely operační analýzy; počátkem r. 1967 přešel do Ekonomicko-mate-

matické laboratoře Ekonomického ústavu ČSAV, kde pracoval jako vedoucí oddělení Operační analýzy; zprvu se zabýval systémovou analýzou (analýzou struktury a chování ekonomických systémů), obecnou teorií systémů, později analýzou systémů řízení, zejména pak řízení vědy a výzkumu; po listopadu 1989 byl zvolen do Výboru pro řízení pracovišť ČSAV a jmenován členem presidia ČSAV; byl předsedou Ekonomické rady presidia a byl pověřen reorganizací ekonomického výzkumu v rámci ČSAV; pod jeho vedením byla v květnu 1991 vytvořena komise, na jejíž návrh rozhodl v srpnu 1991 Výbor pro řízení pracovišť ČSAV zrušit k 31. 12. 1991 (později odloženo na 31. 12. 1992) Ekonomický ústav ČSAV, Prognostický ústav ČSAV a Sociálně-ekonomický ústav ČSAV (v Ústí n. L.). V prosinci 1991 rozhodl Výbor, na základě návrhu komise, o zřízení Národohospodářského ústavu ČSAV k 1. 5. 1992, do kterého mohli přejít pracovníci obou rušených ústavů na základě konkursního řízení; předsedal konkursní komisi, která doporučila jako ředitele Národohospodářského ústavu Jana Švejnara; ten založil zároveň společné pracoviště s UK: Centrum pro ekonomický výzkum a postgraduální vzdělávání UK (CERGE UK) a obě tato pracoviště řídil; odešel z EÚ do NHÚ AV ČR a později též do CERGE UK jako náměstek ředitele pro výzkum; v roce 1996 přešel do důchodu, i když jako emeritní vědecký pracovník byl v ústavu až do konce r. 2009; v Národohospodářském ústavu se odborně zabýval výzkumem v oblasti ekonomiky a systému řízení zdravotnictví; v této oblasti pracoval i po odchodu do důchodu - **Ž**: Během vysokoškolského studia v období 1946 - 48 aktivně pracoval ve Students' British Association, a v úzké spolupráci s British Council organizoval mezinárodní studentské tábory, pobyty a vystoupení britských a kanadských studentů a profesorů; to skončilo po roce 1948; práce v oblasti strukturálních modelů ve VÚTE CHP měly relativně značný ohlas v dalších státech RVHP a z jejich podnětu vznikl mezinárodní výzkumný projekt: Využití matematických modelů při řízení a plánování chemického průmyslu, který pod jeho vedením běžel asi 10 let; v roce 1968, za uvolněných politických poměrů, předkládá na VŠCHT docentskou habilitační práci, kterou na jaře 1969 úspěšně obhajuje; než však došlo ke schválení docentury na MŠMT tak v příslušných orgánech proběhly normalizační změny a ministerstvo návrh nepotvrdilo; docentura byla dodatečně potvrzena až v rámci rehabilitačního řízení v r. 1991; po listopadu 1989 práce ve vedení OF v Ekonomickém ústavu ČSAV, byl předsedou rehabilitační komise - **POL**: nyní nestraník, do r. 1990 v žádné straně, pak postupně KAN, ODS, Unie svobody; člen Demokratického klubu od roku 1991 - **V**: Stříbrná plaketa ČSAV za vědeckou práci (1987); - **D**: Organizoval několik konferencí z oblasti ekonomickomatematického modelování, automatizovaných systémů řízení, operačního výzkumu, systémové analýzy; postupně vedl pravidelné semináře zaměřené na konstrukci a využití strukturálních modelů, teorii systémů a systémovou analýzu, řízení vědy a výzkumu; v roce 1993 zahájil v NHÚ-CERGE seminář zaměřený na problematiku ekonomiky, organizace a řízení zdravotnictví; tento seminář běží od r. 1993 dodnes, nyní pod vedením syna Pavla; v roce 1969 jej pověřilo UNESCO sestavením a řízením mezinárodního týmu pro vypracování podkladových materiálů pro konferenci ministrů pro vědu a technický rozvoj evropských členských států UNESCO na téma Stanovení priorit ve vědě a výzkumu; během své působnosti

v EÚ ČSAV úzce spolupracoval či měl částečný pracovní úvazek ve VÚTE CHP Praha, VŠE Praha, Institut řízení Praha, Výzkumný ústav rozvoje oblasti s měst Ostrava, Výzkumné a výpočetní středisko s programem OSN Bratislava a další; byl členem několika vědeckých rad, redakčních rad a zkušebních komisí (VŠE, ChF. SVŠT Bratislava, kolegium ekonomie ČSAV, Český literární fond); v letech 1970 až 1990 byl předsedou redakční rady a vedoucím redaktorem časopisu Ekonomicko-matematický obzor, vydávaný ČSAV; byl členem Econometric Society, Society for General Systems Research a Operational Research Society - **B**: Je autorem 7 knižních publikací, z toho např.: Vepřek, J., Piehler, J., Šmídková, D., Vrbová, M.: Strukturální modely v průmyslu, Praha, SNTL, 1965; Vepřek, J.: Operační analýza v hospodářské praxi, Praha, SNTL, 1970; Habr, J., Vepřek, J.: Systémová analýza a syntéza, Praha, SNTL, 1972 (druhé rozšířené vydání 1986, polský překlad Warszawa 1976); Vepřek, J.: Systémové řešení složitých ekonomických problémů, Academia, 1990; Vepřek, J., Vepřek, P., Janda, J.: Zpráva o řešení českého zdravotnictví aneb zdravotnická reforma včera, dnes a zítra, Praha, GRADA, 2002; asi 35 příspěvků do sborníků, z toho např.: Vepřek, J.: The Economic Dimension of the Split of Czechoslovakia, in: La Dissoluzione della Federazione Cecoslovaca, Torino, La Rosa Editrice, 1994; Vepřek, J., Filer, R., K., Výborná, O., Papeš, Z., Vepřek, P.: Health Care Reform in the Czech Republic, in: Švejnar, J.: The Czech Republic and Economic Transition in Eastern Europe, New York, Academic Press, 1995; Vepřek, J.: La réforme économique de 1968, ses racines et ses impacts, in: Fejtő, F., Rupnik, L.: Le Printemps Tchécoslovaque 1968, Paris, Edition Complexe, 1999; více než 150 odborných článků v časopisech, různých studiích a výzkumných zpráv.

SA: 28. pluku 39, 100 00 Praha 10 – Vršovice; tel. 721 509 006; e-mail: jaro-mir.veprek@gmail.com

II. ZE SPŘÁTELENÝCH ORGANIZACÍ

ČESKÁ REPUBLIKA 2019. DROBNÝMI KRŮČKY KE SPOLEČENSKÉMU A EKOLOGICKÉMU KOLAPSU

(ZPRÁVA SW 2019: 20. 9. 2019 - SOCIAL WATCH)

V roce 2015 přijaly všechny členské státy OSN rezoluci Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030. Přijaly také Cíle udržitelného rozvoje, jejichž naplnění do roku 2030 má přinést světu rozvoj v oblasti lidského rozvoje, ochrany životního prostředí, zajistit prosperitu pro všechny, vybudovat mírové a spravedlivé instituce a zajistit partnerství mezi státy.

K jejich naplnění se přihlásila i Česká republika. Za tím účelem připravila vláda strategický dokument Česká republika 2030 a k němu také implementační plán.

Aby byla zajištěna výměna zkušeností i kontrola plnění Cílů, podávají každý rok jednotlivé země zprávy o plnění závazků agendy 2030 v sídle OSN. V roce 2020 bude zprávu podávat i naše země.

V roce 2015 v Paříži na 21. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (anglicky Conference of Parties, zkratka COP) přijaly všechny strany Pařížskou dohodu.

Členské státy Evropské unie včetně ČR přijaly závazek naplňovat společně závazky plynoucí z Pařížské dohody. Každá země, která ratifikovala Pařížskou dohodu, musí připravit Stanovené národní příspěvky (NDCs). Z toho vyplývá také povinnost podávat zprávy o tom, jak plní své sliby a jak hodlá v následujících letech pokračovat. Poprvé budou země skládat své účty v roce 2020 a pak každých pět let.

Rezoluce OSN i Pařížská dohoda jasně mluví o nezbytnosti zapojení občanů do procesu zajištění udržitelného vývoje společnosti. Proto organizace a sítě jako Social Watch mapují na národních i mezinárodních úrovních vývoj Cílů udržitelného rozvoje i Stanovených národních příspěvků. Na základě svých zjištění pak připravují doporučení, která by v následné diskusi měla přispět k celospolečenskému pozitivnímu rozvoji a zabránit společenským otřesům a dalšímu ničení životního prostředí.

Social Watch je mezinárodní sítí organizací, které ve více než šedesáti zemích světa pravidelně zjišťují situaci v oblasti dodržování lidských práv a stavu životního prostředí. Na základě těchto informací pak připravují stínové zprávy na národních úrovních i mezinárodně. Ačkoli se jedná o širší síť disponující mnoha experty a expertkami, neklademe si nárok na jedinou pravdu a jediný způsob řešení. Vždy jsme upozorňovali na to, že jediná efektivní řešení musí být výsledkem širokého společenského konsensu.

Letošní zpráva referuje o naplňování šesti vybraných Cílů udržitelného rozvoje. Jde o ty cíle, které byly v rámci letošního dobrovolného reportingu reflektovány na Vysokém politickém fóru (HLPF), které mělo téma Posilování lidí a zajištění inkluze a rovnosti. Cílem této zprávy je především otevřít diskusi o tom, jak se nám daří a nedaří naplňovat naše závazky v oblasti společenské spravedlnosti a řešení klimatické změny.

Přes mnoho dílčích úspěchů lze konstatovat, že výsledky nejsou dobré. Nezbývá než doufat, že příští rok, až bude oficiální zprávu předkládat v OSN naše vláda, budou výsledky optimističtější. Záměrem této zprávy je k tomu přispět.

*Zveřejnila **Ekumenická akademie** (Národní zpráva Social Watch ČR 2019, Tisková zpráva Social Watch ČR 2019)*

III. VÍTE, ŽE ...

... v **Berouně** na Husově nám. bylo 27. 9. 2019 slavnostně odhaleno **umělecké dílo Love Hate** v návaznosti na partnerská města;

... V **pátek dne 25. října 2019 uspořádala Společnost Antonína Švehly** za finanční podpory městské části Praha 15 a pod záštitou starosty Milana Wenzla shromáždění u busty našeho státníka za Agrární stranu Antonína Švehly. Na této slavnostní akci k výročí založení Československa byla přítomna i Asociace soukromého zemědělství ČR. Setkání se zúčastnila řada významných hostů, jejichž výčet dokládá význam akce: starosta MČ Praha 15 Milan Wenzl, Patrik Mlynář, náměstek ministra zemědělství, Jan Doboš, ředitel Knihovny Antonína Švehly, kanovník Jan Balík, biskupský vikář pro diakonii, Filip Uzel za vzdělávací odbor České obce sokolské, Jitka Nováková, předsedkyně Ústředního výboru Demokratického klubu, 1. místopředseda ÚV Českého svazu bojovníků za svobodu Emil Kulfánek, Lucie Prinzová, uvolněná předsedkyně výboru volnočasových aktivit a vnějších vztahů MČ Praha 15, Pavel Šrámek, předseda Agrární demokratické strany, Josef Prokeš, místopředseda Úřadu pro ochranu osobních údajů, starosta Sboru Selských jízď Jana Žižky z Trocnova Stanislav Toman ze Štětíc, předsedkyně Spolku Národního zemědělského muzea Olga Roháčová a zástupci Aktivních seniorů Prahy 15.

... v Hostivaři stojí **Švehlův dub**, památný strom od roku 2001. Má obvod kmene 421 cm, roste v sadu A. Švehly. U dubu vedl Švehla rozhovory s prezidentem Masarykem. (obrázek je z www.prazskestromy.cz)

... **Společně pro Česko**: Abychom mohli bránit demokratické směřování českého státu, potřebujeme fungující vzdělávací systém. Třeba nedostatečná finanční gramotnost vede ke stavu, kdy máme v České republice přes 850 tisíc exekucí, což je téměř každý desátý dospělý Čech! Nízká míra mediální gramotnosti pak zase usnadňuje cestu různým alternativním médiím, která mohou výrazným způsobem promlouvat do výsledků voleb. Proto se v rámci spolku hodláme věnovat propagaci moderního vzdělávání, včetně finanční a mediální gramotnosti, všemi dostupnými prostředky a budeme velmi rádi, když nám s tím pomůžete. *Martin Mejstřík, Výkonný ředitel spolku Společně pro Česko*

... **Čtení o demokracii** proběhlo v divadle Viola 21. 11. 2019; vnímaví diváci slyšeli Slovo o slovu, Dopis Gustávu Husákovi, Setkání s Gorbačovem, úryvek z Moci bezmocných,

... **Milion chviliek** má aktuální informace zde: <https://www.milionchvilek.cz/>

... **23. konference Forum 2000** s názvem **Recovering the Promise of 1989** proběhla 13.-15. 10. 2019, s doprovodným programem **Festival demokracie** 11.-17. 10. 2019. Některé akce Festivalu jsme navštívili a pohovořili i o Demokratickém klubu: Europeum, Protikorupční akademie.cz, Strukturovaný dialog.cz, Didadiv.cz, Care.cz <https://www.forum2000.cz/projekty/recovering-the-promise-of-1989>

... **Post Bellum** má aktuální akce zde: <https://www.postbellum.cz/kalendar/>

... <https://www.romskastipendia.cz/darujte/>

... <http://masarykovaspolecnost.cz> má 19.12. 2019 v 17:30 h. přednášku *Masarykovy zahraniční cesty po r. 1918*

Jitka Nováková, prosinec 2019

IV. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dalších měsících pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám: V září to bylo téma Dějiny Romů pohledem lingvistiky Mgr. Michaela Beníška, v říjnu Odkazy mužů 28. října a demokratické hodnoty kol. Pavla Černého, v listopadu „Devítková“ výročí jako příležitost k poučení z mohdy problematických aspirací od kol. Valentýna Plzáka.

Oprava z Dk-D č. z r. 2018: Úvodní slovo měl též kol. Valentýn Plzák. Omlouváme se za nedopatření, že v časopise nebylo uvedeno.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. ***Bude také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést, případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.***

INFORMACE ČLENŮM DK

Řada členů si přeje zasílat náš **bulletin pouze v elektronické podobě**. Pokud by to bylo i Vaše přání, sdělte nám to prosím na adresu dklub@volny.cz. Děkuje-me.

Výkonná rada Demokratického klubu

ADRESÁŘ ČLENŮ PODLE ČINNOSTÍ ANEB NA KOHO SE MŮŽETE OBRACET
DKLUB@VOLNY.CZ

Předsedkyně *Jitka Nováková*

Místopředsedové *Ivo Budil*, (propagace Dk), *Ondřej Wagner* (setkání Dk)

Politická komise *Jan Friedlaender*

Hospodářka *Ludmila Kaprasová*

Tajemnice pro korespondenci *Ema F. Plzáková*

Tajemník pro administrativu a skupina Dk pro jižní Čechy *Milan Zapletal*

Správa členské základny *Jan Müller*

Gratulace jubilantům Dk *Mária Polesová*

Skupina Dk pro severní Čechy *Petr Jirásek*

Web Dk *Ondřej Šimpach*

Dk-Dialog *redakční rada v tiráž*

POZVÁNKA NA SETKÁNÍ DK

dne 17. prosince 2019 (třetí úterý v měsíci) v 17 h. v Měšťanské besedě v Praze (CEVRO institut - vysoká škola, Jungmannova 17, Praha 1, místnost č. 206, 2. patro). Téma: Radosti a starosti starostky okresního města, prezentaci připraví kol. Soňa Chalupová. Na lednové setkání (21. 1. 2020) připravil úvodní slovo kol. Bohuslav Šalanda na téma Bohatýrské mýty O Milanu Rastislavu Štefánikovi.

Pozvánky na tato setkání zasíláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme na Vás e-mailovou adresu. Sdělte nám prosím mailovou adresu, na kterou bychom Vám pozvánky mohli posílat. Pozvánky můžete najít také na webu a Facebooku Dk.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7.

Telefonní číslo: 221 506 733 (též záznamník);

e-mail: dklub@volny.cz, webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

Bankovní spojení Demokratického klubu: Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Josef Kandert, Jitka Nováková a Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.